

Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2021. a korralduse nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ muutmise korralduse seletuskiri

1. Sissejuhatus

Käesoleva korraldusega muudetakse Vabariigi Valitsuse 23. augusti 2021. a korralduse nr 305 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ redaktsiooni avaldamismärkega RT III, 15.02.2022, 11 ning tunnistatakse kehtetuks kellaajalised piirangud ja kohustus esitada avalikes siseruumides toimuvates tegevustes osalemiseks COVID-tõend.

Muudatus lähtub valitsuskabineti 8. märtsi 2022. a nõupidamisel otsustatust loobuda COVID-19 tõendi esitamise nõudest ja lõpetada avalikus siseruumis kella 23.00–06.00 viibimise piirang esimesel võimalusel pärast seda, kui eelneva kümne päeva jooksul haiglasse jõudnud sümptomaatiliste COVID-19 patsientide keskmine arv päevas on 25.

Käesoleva korraldusega täpsustab seega Vabariigi Valitsus kehtestatud piiranguid ja meetmeid, et tagada meetmete proportsionaalsus, arvestades domineeriva omikrontüve haiguspilti, nakkuse levikut ja eesmärki tagada ennekõike tervishoiusüsteemi ja haiglate toimepidevus COVID-19 haigete ravikoormuse kontekstis.

Ühtlasi hinnati ka teisi piiranguid nagu isikute hajutamise, kaitsemaski kandmise ja desinfitseerimise kohustus ning otsustati jätta need kehtima. Eelnimetatud piirangud on COVID-19 haiguse jätkuva leviku kontekstis proportsionaalsed, kuna aitavad tõkestada viiruse levikut *ad hoc* abinõude kaudu, mille rakendamine on lihtne ega piira oluliselt isikute tegevustes osalemist.

Seega tuleb avalikus siseruumis endiselt järgida hajutatuse nõudeid, kanda kaitsemaski ja tagada desinfitseerimisvahendite olemasolu ja desinfitseerimisnõuete täitmine Terviseameti juhiste kohaselt. Hajutatuse nõudeid tuleb järgida ka välistingimustes läbiviidavas ja korralduse punktis 10 nimetatud tegevuses osalemisel.

Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) soovib maskide kandmist osana laiaulatuslikust strateegiast SARS-CoV-2 viiruse ennetamiseks ja leviku piiramiseks. See tähendab, et maskide kandmisega peavad kaasas käima ka teised tervishoiualased ja sotsiaalsed meetmed nagu käte hügieen, isolatsioon, distantsi hoidmine.¹

Kaitsemaskide tõhusust nakatumise (sealhulgas raske nakatumise) vähendamisel illustreerib teadusnõukoja 20. jaanuaril 2022. a Vabariigi Valitsusele esitatud ülevaatest pärinev tabel:

¹ Teadusnõukoja 08.02.2022 ülevaade Vabariigi Valitsusele: maskid ja ohutus avalikus ruumis, COVIDi tõendid ja ürituste piirmäärad: <https://kriis.ee/covidi-kriisi-juhtimine-kusimused-ja-vastused/kriisi-juhtimine/teadusnoukoda>

Tabel 1. COVID-19 nakkava annuse ülekande aeg. Andmed pärinevad kevadest 2021.

MITTENAKATUNUD INIMENE					
		ei kannab maski	kannab riidest maski	kannab kirurgilist maski	kannab N95 tüüpi maski
NAKATUNUD INIMENE	ei kannab maski	15 min	20 min	30 min	2,5 tundi
	kannab riidest maski	20 min	27 min	40 min	3,3 tundi
	kannab kirurgilist maski	30 min	40 min	1 tund	5 tundi
	kannab N95 tüüpi maski	2,5 tundi	3,3 tundi	5 tundi	25 tundi

NB! Omikroni puhul võib ülekande aeg olla lühem. Allikas: ACGIH Pandemic Response Task Force

Korralduse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Riigikantselei ametnikud.

2. Korralduse sisu

Korraldus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõike 2 punkti 5 ning lõigete 5 ja 6 alusel ning arvestades sama paragrahvi lõiget 8.

Punkti 1 alapunktiga 1 muudetakse korralduse punkti 8¹ alapunkti 3 ja esitatakse senine viidatud koosseis sõnaselgelt muudetavas sättes. Kuna viidatud sätet ehk alapunkti 5 pole otstarbekas ülejäänud osas kehtetuks tunnistatavas punktis 14 üksikuna kehtima jätta, tuuakse selle sisu punkti 8¹ alapunkti 3. Sisuliselt midagi ei muudeta: säilib kaitsemaski kandmise vabastus tegevusega seotud isikule, kelle tööandja on töökeskkonna riskianalüüsis ette näinud ja rakendanud konkreetse tegevuskoha riskide maandamise meetmed, ning nimetatud isik on need nõuded täitnud.

Punkti 1 alapunktiga 2 tunnistatakse kehtetuks korralduse punkt 8², mille järgi on punktis 10 sätestatud juhul avalikus siseruumis tegevuse eest vastutaval isikul kohustus tagada, et isikud ei viibi tegevuse asukohas ajavahemikus kella 23.00 kuni 06.00.

Kellaajaliste piirangute eesmärk oli vältida inimeste koondumist õhtusel ajal siseruumides ja selle kaudu veelgi vähendada selliste inimeste vahelisi kontakte, kes üksteisega iga päev ei suhtle. Tuleb mõelda ohtu, et kellaajaliste piirangute kaotamise järel mõne nädala möödudes jõuab nakatumismäära tõus nooremaealiste hulgast vanemaalaste sekka, kelle puhul on raske haigestumise ja hospitaliseerimise risk väga kõrge. Ka aastavahetuse järel, mil öine kellaaja piirang oli ajutiselt peatatud, kasvas haigestumine noorte hulgas hüppeliselt.²

² Näiteks käesoleva aasta teise nädala seisuga kasvas 14 päeva haigestumus võrreldes eelnevaga keskmiselt 58% võrra ja 7 päeva keskmine hospitaliseeritute arv 35% võrra. Täpsemalt Terviseameti COVID-19

Siiski on ka näiteks õiguskantsler leidnud, et piirang, millega keelatakse kella 23.00–06.00 avalikus siseruumis ürituste korraldamine, ei ole vältimatult vajalik meede nakkuse leviku pidurdamiseks, et tagada haiglate töövõime. Samuti leidis õiguskantsler, et puudub selge veendumus, et kehtestatud ajalised piirangud kaaluvad üles majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed, mis nende piirangutega kaasnevad.³

Kuna nimetatud kellaajaline piirang puudutab praktikas eelkõige nooremaealisi, kes moodustavad öisel ajal avatud meelelahutuskohdade klientuurist enamiku ja kelle hulgas COVID-19 haigusesse nakatumine ei too üldjuhul kaasa rasket põdemist ega hospitaliseerimisvajadust, siis ei ole selline lausaline piirang, mis on öise suunitlusega meelelahutussektori tegevuse täielikult peatanud, sümptomaatilise hospitaliseerituse vähenemise tingimustes enam põhjendatud. Raske haigestumise ohtu on võimalik vähendada ka vaksineerimise kaudu ja nakatumisohtu maandada kehtima jäävate maskikandmise, desinfitseerimise ja hajutatuse nõude järgimisega.

Punkti 1 alapunktiga 3 jäetakse välja korralduse punkti 10 alapunktis 6 sisalduv viide kehtetuks tunnistatavale kellaajalisele piirangule.

Punkti 1 alapunktiga 4 tunnistatakse kehtetuks korralduse punktid 14 ja 16. Punkti 14 olulisim alapunkt on 4, mille järgi võib isik punktis 13 sätestatud tingimustel avalikus siseruumis toimivas tegevuses osaleda, kui ta on COVID-19 haiguse läbi põdenud, vaksineeritud, sealhulgas täiendava vaktsiinidoosiga vaksineeritud, või vaksineerituga võrdsustatud isik ning esitab enne tegevuses osalemist nimetatud asjaolude kohta tõendi.

COVID-tõendil oli kaks peamist eesmärki: 1. suurendada vaksineerimissoostumust ja 2. vältida rasket haigestumist. Viimastel kuudel on uute vaksineerimiste arv pidurdunud, millest nähtub, et seni vaksineerimata sihtrühmale on COVID-tõendi nõude mõju vaksineerimise kasuks otsustamisel vähene.⁴

Samas on vaksineerimine jätkuvalt efektiivne meede, et vältida rasket haigestumist ja selle kaudu haiglakoormuse tõusu. Omikrontüve suhtes on vaksineerimisjärgne immuunsus küll mõnevõrra väiksem kui varem prevaleerinud koroonaviiruse tüvede suhtes, kuid tõhusdoosiga vaksineeritute hulgas on nii nakatumine kui ka raskelt haigestumine palju väiksem.⁵ Samas on omikrontüve levik väga laialdane ning enamik nakatunuid põeb haiguse

epidemioloogilises ülevaates käesoleva aasta 2. nädala kohta:

https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/Nakkushaigused/COVID-19/ulevaade_17.01.2022.pdf

³ Õiguskantsleri 14.01.2022 seisukoht nr 14-5/220017/2200277 „Avalike ürituste ajalised piirangud“. Kättesaadav:

https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/Avalike%20C3%BCrituste%20ajalised%20piirangud.pdf

⁴ Terviseameti avaldatav koroonaviiruse andmestik vaksineerimise kohta: <https://www.terviseamet.ee/et/koroonaviirus/koroonaviiruse-andmestik>

⁵ Vaksineerimine ei takista küll omikrontüvega nakatumise eest, kuid haigestumise korral aitab haigust kergemalt läbi põdeda. Võrreldes vaksineerimata patsientidega on kolme doosiga vaksineeritud patsientide hulgas hospitaliseerimise risk ligikaudu 80% madalam, kahe doosiga on risk 70% madalam, kui teistest doosist on möödas vähem kui 6 kuud, ning ühe doosiga või rohkem kui 6 kuu möödudes teisest doosist on risk 50% madalam. Samuti ei kaitse omikrontüvega nakatumise eest eelnev viiruse läbipõdemine, küll aga vähendab see haiglaravi riski.

Vt täpsemalt Teadusnõukoja 20.01.2022 ülevaade Vabariigi Valitsusele COVID-19 omikrontüvi ja selle haiguspilt võrreldes deltatüvega: <https://kriisi.ee/covidi-kriisi-juhtimine-kusimused-ja-vastused/kriisi-juhtimine/teadusnoukoda>

läbi kergete sümptomitega. Kuna isikud ei haigestu nii raskelt ning ohustavad seega vähem haiglavõrgu toimimist, on põhjendatud kaotada COVID-tõendi nõue.

Kuna punkti 14 alapunkti 4 piirang pole enam põhjendatud ja tunnistatakse kehtetuks, siis tunnistatakse kehtetuks ka ülejäänud punkti 14 alapunktides esinevad erandid, mis lubasid punktis 13 sätestatud tingimustel avalikus siseruumis toimivas tegevuses osaleda ka ilma COVID-tõendita.

Samuti tunnistatakse kehtetuks korralduse punkt 16, mille järgi tegevuse eest vastutaval isikul on kohustus enne, kui isik osaleb tegevuses, kontrollida punktis 14 sätestatud asjaolusid, sealhulgas tõendi ehtsust ning selle kehtivust ja tuvastada esitaja isikusamasus.

Punkti 1 alapunktiga 5 jäetakse korralduse punktist 17 välja viide III osale, mille alusel enam isikuandmeid ei töödelda, kuna isikuandmeid sisaldava COVID-tõendi või selle esitamisest vabastava tõendi kontrollimise kohustus kaob. Korralduse II osa alusel on isikuandmeid endiselt võimalik töödelda, juhul kui kaitsemaski kandmine ei ole tervislikel põhjustel võimalik ning isik esitab nimetatud asjaolu kohta tõendi, mille on väljastanud tervishoiuteenuse osutaja. Seetõttu säilivad selles osas ka isikuandmete säilitamisele kehtestatud nõuded.

Korralduse punktiga 2 nähakse ette korralduse jõustumine 15. märtsil 2022. a. Kuna tegemist on piirangute leevendamisega, siis on põhjendatud korralduse jõustamine juba vastuvõtmisele järgneval päeval. Samas ei ole tegu nii kiireloomulise olukorraga, et jõustada korraldus kohe Riigi Teatajas avaldamisest alates, mistõttu on põhjendatud korralduse sellise jõustumisega kaasneda võivate segaduste vältimiseks jõustada korraldus vastuvõtmisele järgneval päeval.

Korralduse punktis 3 nähakse ette korralduse avaldamine Riigi Teatajas ja veebilehel kriis.ee.

Taimar Peterkop
Riigisekretär